

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №27

2005 წლის 19 თებერვალი

ქ. თბილისი

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის დამტკიცების შესახებ

„საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მეხუთე მუხლის „ჟ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის თაობაზე“ საქართველოს პარლამენტის 1994 წლის 21 აპრილის დადგენილებით რატიფიცირებული „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ“ კონვენციის მოთხოვნათა შესრულების მიზნით:

1. დამტკიცდეს თანდართული „საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა“.

2. „საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიითა და მოქმედებათა გეგმით“ გათვალისწინებულ ღონისძიებათა შესრულების კოორდინაცია განხორციელოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ.

პრემიერ-მინისტრი **ზ. ნოღაიდელი**

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა პრეამბულა

1994 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა საერთაშორისო კონვენციას ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ და ამგვარად იკისრა პასუხისმგებლობა – დაიცვას ქვეყნის მდიდარი მცენარეული საფარი და ცხოველთა სამყარო; დაიწყოს ბიოლოგიური რესურსების გონივრული გამოყენება და უზრუნველყოს ბიომრავალფეროვნებისაგან მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილება.

ამჟამად სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გარდამავალ ეტაპზე მყოფ საქართველოს აქვს უნიკალური შესაძლებლობა, გამოიყენოს სხვა ქვეყნების მიერ დაგროვილი გამოცდილება და თავიდან აიცილოს შეუქცევადი ცვლილებები იმ გარემოში, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ. ამის საფუძველს ჩვენი ქვეყნის მიერ ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში გარემოს დაცვის სფეროში მიღებული კანონმდებლობა ქმნის; თუმცა აუცილებელია არსებული კანონების აღსრულების უზრუნველყოფა და ზოგადად კანონმდებლობის შემდგომი დახვეწა. ასევე შემდგომ განვითარებასა და სრულყოფას მოითხოვს ინსტიტუციური მოწყობა. გაზრდილი პასუხისმგებლობითა და მნიშვნელოვნად გაუმჯობესებული სტრუქტურით გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს უმთავრესი ფუნქცია ენიჭება ქვეყანაში გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შემუშავებასა და დანერგვაში. ბუნების კონსერვაციასთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრაში უმნიშვნელოვანესი როლი აქვთ არასამთავრობო ორგანიზაციებს.

კონვენცია ბიომრავალფეროვნების შესახებ თითოთეულ მხარე ქვეყანას ავალეებს შესაბამისი ეროვნული დოკუმენტის შემუშავებას, რომელმაც უნდა განსაზღვროს სახელმწიფოში ბიომრავალფეროვნების დაცვის პოლიტიკა და კონკრეტული გეგმა. ამგვარი დოკუმენტის არსებობა ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენებისთვის ერთ-ერთ აუცილებელ პირობად არის მიჩნეული. შესაბამისად, ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის დამტკიცება საქართველოს მიერ კონვენციით განაზღვრულ ვალდებულებათა განხორციელების უმნიშვნელოვანეს ეტაპად უნდა მივიჩნიოთ; მიუხედავად სოციალურ-ეკონომიკური სიძნელეებისა, საქართველო მზადაა რეალური ნაბიჯები გადადგას თავისი ბიოლოგიური სიმდიდრის შენარჩუნების გზაზე.

ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა ქვეყნის მდგრადი განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წინაპირობაა. მისი განხორციელება მოითხოვს ქვეყანაში არსებული სამეცნიერო პოტენციალის მობილიზებას და მჭიდრო თანამშრომლობას სამთავრობო, არასამთავრობო და ბიზნესის სექტორებს შორის. წარმატების მიღწევა შეუძლებელი იქნება საყოველთაო საზოგადოებრივი მხარდაჭერის გარეშე. ასევე აუცილებელი იქნება აქტიური თანამშრომლობა ისეთ სექტორებთან, როგორცაა: სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი, ენერჯეტიკა, ურბანიზაცია და სხვ. საერთაშორისო გაერთიანებისა და დონორი ორგანიზაციების მხრიდან ფინანსურ და ტექნიკურ მხარდაჭერას კვლავაც უმნიშვნელოვანესი როლი მიენიჭება ქვეყნის მიერ დასახული მიზნების მიღწევასა და ამოცანების გადაწყვეტაში.

დოკუმენტი განსაზღვრავს ქვეყნის (შავი ზღვის აკვატორიის გარდა) ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენების სტრატეგიას მომავალი 10 წლისათვის და კონკრეტულ მოქმედებებს ხუთწლიანი პერიოდისათვის. იგი არის ჩარჩოდოკუმენტი, რომლის მიხედვითაც საქართველოში უნდა წარიმართოს კოორდინირებული საქმიანობა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროში.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების ამჟამინდელი მდგომარეობის, პრობლემებისა და მასზე მოქმედი საფრთხეების გათვალისწინებით გამოიყო ცხრა ძირითადი საკითხი, რომლებიც მოიცავენ ბიოლოგიური რესურსების დაცვისა და გონივრული გამოყენების პრაქტიკულად ყველა ასპექტს. თუმცა მხედველობაში იქნა მიღებული ისიც, რომ თითოეული მათგანი მჭიდროდ უკავშირდება ერთმანეთს და, შესაბამისად, არსებობს გარკვეული გადაფარვები შედარებით უფრო კომპლექსურ კონკრეტულ საკითხებთან მიმართებაში. ზემოხსენებული ძირითადი საკითხებია:

- დაცული ტერიტორიები;
- სახეობები და ჰაბიტატები;
- აგრობიომრავალფეროვნება;
- ნადირობა და მეთევზეობა;
- ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი;
- ბიოუსაფრთხოება;
- გარემოსდაცვითი განათლება, საზოგადოებრივი ცნობიერება და საზოგადოების მონაწილეობა;
- ფინანსურ-ეკონომიკური პროგრამა;
- მდგრადი სატყეო მეურნეობა;
- საკანონმდებლო ასპექტები.

ისტორიული ასპექტებისა და ამჟამინდელი მდგომარეობის ანალიზის შედეგად თითოეულ საკითხთან დაკავშირებით გამოიყო შემდეგი ძირითადი პრობლემები, რომელთა გადაჭრაც დასახულია სტრატეგიასა და მოქმედებათა გეგმაში:

*** დაცული ტერიტორიები**

1. საქართველოს ბუნებრივი და კულტურული ლანდშაფტების, ეკოსისტემების, ჰაბიტატების მოდიფიკაცია და დეგრადაცია, ბიომრავალფეროვნების გაღარიბება.
2. არ არსებობს დაცული ტერიტორიების ერთიანი ქსელი.
3. ეროვნული დაცული ტერიტორიების არასაკმარისობა – არ არის დაარსებული დაცული ტერიტორიები ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვან რეგიონებში (ცენტრალური კავკასიონი, ჯავახეთის ზეგანი).
4. დაცული ტერიტორიების გლობალური კატეგორიების ნაკლებობა.
5. უკიდურესად არასაკმარისი დაფინანსება, ფინანსური მექანიზმის მოუხერხებლობა, ინსტიტუციური სისუსტე.
6. საერთაშორისო თანამშრომლობის ნაკლებობა.
7. ზოგიერთი ნაკრძალის არაეფექტიანობა მცირე ზომის გამო.
8. დაცულ ტერიტორიებში მონიტორინგის სისტემის არარსებობა.

9. ადგილობრივი მოსახლეობის გაუცნობიერებლობა გარემოსდაცვით საკითხებსა და მიმდინარე პროექტებში.

10. ზოგიერთ რეგიონში ადგილობრივი მოსახლეობისა და დაცული ტერიტორიების ინტერესთა კონფლიქტი.

11. ბუნებრივი რესურსების უკანონო მოპოვება.

12. დაცული ტერიტორიების კანონქვემდებარე რეგულირების ნაკლებობა.

*** სახეობები და ჰაბიტატები**

1. უცნობია საქართველოს სახეობათა უმეტესობის თანამედროვე მდგომარეობა, რაც ართულებს კონსერვაციული პრიორიტეტებისა და შესაბამისი მოქმედებების დაგეგმვის პროცესსა და სახეობების გონივრული გამოყენების უზრუნველყოფას.

2. განახლებას საჭიროებს საქართველოს წითელი ნუსხა.

3. ცხოველთა მრავალი სახეობა გადაშენების კრიტიკული საფრთხის წინაშეა.

4. კრიტიკული საფრთხის წინაშეა მცენარეთა მრავალი სახეობა (მათ შორის, ენდემური/პალეოენდემური, რელიქტური, იშვიათი).

5. ბოტანიკური ბაღები სრულად ვერ ასრულებენ კონსერვაციულ ფუნქციებს, ცხოველთა ex-situ კონსერვაციის ცენტრების არარსებობა კი მნიშვნელოვნად აფერხებს ზოგიერთი სახეობის კონსერვაციას.

6. ეკონომიკური მნიშვნელობის ცხოველთა არასანადირო სახეობებისა და მცენარეებისათვის (მცირე გამოწვლისის გარდა) დაუდგენელია მოპოვების კვოტები, რაც ბიოლოგიური რესურსების ჭარბი და უკონტროლო გამოყენების წინაპირობას ქმნის.

7. საფრთხის წინაშეა მცენარეთა მრავალი იშვიათი და რელიქტური თანასაზოგადოება.

8. საქართველოს უმნიშვნელოვანესი ჰაბიტატები (ნახევარუდაბნო, სტეპი, წყალჭარბი ტერიტორიები, ჭალის ტყეები, კოლხური ტყე და სხვ.) კრიტიკული საფრთხის წინაშეა.

9. გამოსავლენია საფრთხის წინაშე მყოფი:

ა) პირველადი და მასთან ახლომდგომი ბიოტოპები;

ბ) გლობალური მნიშვნელობის ბიოტოპები;

გ) განსაკუთრებით სენსიტიური ბიოტოპები.

10. განსახორციელებელია სამოვრების ხელახალი პასპორტიზაცია მათი რაციონალური დატვირთვის დონის განსაზღვრის მიზნით, ვინაიდან ზამთრისა და ალპური სამოვრების ზეჭარბი გამოყენების გამო თითქმის ყველგან ხდება მცენარეული საფარის დეგრადაცია.

11. არ არის ამომწურავი ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების ფარგლებს გარეთ არსებული ბიომრავალფეროვნების კუთხით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ადგილების შესახებ, რის გამოც მათი მართვა არ ხორციელდება კონსერვაციული პრინციპების გათვალისწინებით.

12. არ არის შეფასებული ინვაზიური სახეობების ზეგავლენა ადგილობრივ ეკოსისტემებსა და თანასაზოგადოებებზე.

*** აგრობიომრავალფეროვნება**

1. აგრობიომრავალფეროვნების დაცვა არ არის აღიარებული პრიორიტეტად სახელმწიფოებრივ დონეზე.

2. ქვეყნის აგრობიომრავალფეროვნების, მისი დღევანდელი მდგომარეობის, მასთან დაკავშირებული პროდუქციისა და ტრადიციების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა და ხელმიუწვდომლობა.

3. აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში არ არსებობს საკანონმდებლო ბაზა.

4. გენეტიკური რესურსების უკონტროლო იმპორტი და ექსპორტი.

5. არსებობს თანამედროვე ბიოტექნოლოგიური მეთოდების უკონტროლო შემოტანისა და დანერგვის საფრთხე.

6. თანამედროვე ტექნოლოგიების ცოდნისა და შესაბამისი გამოცდილების არასაკმარისობა აგრობიომრავალფეროვნების ex-situ და in-situ კონსერვაციის სფეროში.

7. ინფორმაციისა და გამოცდილების გაცვლის ნაკლებობა როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე სხვა ქვეყნებთან.

8. აგრობიომრავალფეროვნების კვლევის პროგრამების ნაკლებობა.
9. კოლექციების, სასელექციო სადგურებისა და სათესლე მეურნეობების უმოქმედობა.
10. აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების ხელმიუწვდომლობა ფერმერთათვის და კვლევითი პროგრამებისთვის.
11. აგრობიომრავალფეროვნების გამოყენებასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების დაკარგვა.
12. არსებული სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების ტექნიკური აღჭურვისა და ბაზების არასრულფასოვნება.
13. აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე ორიენტირებული ფერმერთა დახმარების პროგრამების არარსებობა.
14. არ არსებობს ეკონომიკური ბერკეტები საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენებისათვის.
15. არსებული საგანმანათლებლო პროგრამების არასრულყოფილება აგრობიომრავალფეროვნებასთან მიმართებაში.
16. საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნებისა და მასთან დაკავშირებული პროდუქციისა და ტრადიციების პოპულარიზაციის მექანიზმების არარსებობა.

*** ნადირობა და მეთევზეობა**

1. ზოგიერთი საკითხი კანონმდებლობით არ რეგულირდება ან საჭიროებს შესწორებას.
2. კანონი „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“ სრულფასოვნად არ მოქმედებს, ვინაიდან არ არის ძალაში ყველა კანონქვემდებარე აქტი და არ არსებობს კანონის აღსრულების ფინანსური და ეკონომიკური მექანიზმები.
3. არაეფექტიანია ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ახლანდელი სისტემა.
4. მწირია კერძო სამონადირეო მეურნეობების შექმნის გამოცდილება.
5. არ არის დიფერენცირებული სატროფეო და არასატროფეო ინდივიდების მოპოვების ტარიფები, რის გამოც გამოიხშირება პოპულაციებისათვის მნიშვნელოვანი ინდივიდები.
6. ბაზიერების მიერ მტაცებელი ფრინველების მოპოვება წარმოებს უკანონოდ.
7. საქართველოში არ არსებობს ბაზა, სადაც სახელმწიფო მოხელეები და სამონადირეო მეურნეობებში მომსახურე პერსონალი გარკვეულ ცოდნას მიიღებდნენ ამ სფეროში.
8. მონადირეთა უმრავლესობა არ იცნობს ნადირობის მარეგულირებელ პროცედურებსა და წესებს (რომელ ცხოველებზეა ნადირობა დაშვებული, როდის, რა რაოდენობით და რა სანებართვო დოკუმენტაციის საფუძველზე შეიძლება მათი მოპოვება და სხვ.).
9. არ არის შემუშავებული ტრადიციული ნადირობის კონცეფცია.
10. ზოგიერთი ადგილობრივი სარეწაო თევზის მარაგი იმდენად შემცირდა, რომ მისი აღდგენა სპეციალურ ღონისძიებებს საჭიროებს.
11. არ არსებობს ფინანსური მექანიზმები სარეწაო თევზის მარაგის აღწარმოებისა და დაცვითი ღონისძიებებისათვის.

*** ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი**

1. საკანონმდებლო ბაზა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სფეროში მეტად მწირი და დაუხვეწავია – არსებობს მხოლოდ ზოგადი დებულებები.
2. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ფუნქციები არ არის მკაცრად გამიჯნული სხვადასხვა უწყებებს შორის.
3. არ არსებობს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის წარმოების უნიფიცირებული მეთოდოლოგია, რის გამოც დიდი სხვაობაა სტატისტიკურ მონაცემებში.
4. არ არსებობს ბიომრავალფეროვნების აღრიცხვის საერთო უნიფიცირებულ სისტემა, რის გამოც მონაცემების შეგროვების პროცესი დანაწევრებულ ხასიათს ატარებს და ინსტიტუციურ-დარგობრივად ხორციელდება.
5. არ ხდება ინფორმაციის გაცვლა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისათვის პასუხისმგებელ ორგანოებს შორის.
6. არ არსებობს მომხმარებლისათვის ხელმისაწვდომი მონაცემთა კომპიუტერული ბაზა.

7. შესაბამის უწყებებს არ გააჩნიათ მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდების, მაგალითად, გეოინფორმაციული სისტემების გამოყენების შესაძლებლობა.

*** ბიოუსაფრთხოება**

1. არსებული კანონმდებლობა არ არეგულირებს გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების ტრანსსასაზღვრო გადაადგილებისა და გარემოში გამოთავისუფლების, აგრეთვე თანამედროვე ბიოტექნოლოგიის გამოყენების საკითხებს.

2. არ ხდება გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების ტრანსსასაზღვრო გადაადგილებისა და მისი ქვეყნის შიგნით გამოყენების კონტროლი.

3. არ არის შესწავლილი და შეფასებული გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების გამოყენების პოზიტიური და ნეგატიური ეფექტები (ეკოლოგიური, სოციალური, ეკონომიკური) მოკლევადიან და გრძელვადიან პერსპექტივაში.

4. არ არის შესწავლილი და შეფასებული საქართველოში არსებული რესურსები გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების ალტერნატივების კონტექსტში.

5. რისკების მართვის შესაძლებლობები უკიდურესად სუსტია, არასათანადოა სამეცნიერო კადრებისა და პერსონალის პროფესიული მომზადების დონე, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

6. არ არის შემუშავებული გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების არაკონტროლირებადი გავრცელების პრევენციის სათანადო მეთოდები.

7. უკიდურესად მცირეა არაკონტროლირებადი გავრცელების შედეგების ლიკვიდაციისათვის საჭირო რესურსები (ფინანსურ, ტექნიკური, ადამიანური).

8. არასისტემატიზებულია ინფორმაცია გენეტიკურად მოდიფიცირებულ ორგანიზმებთან დაკავშირებით (იმპორტი, გამოყენება, კვლევა და სხვ.); დაბალია ფართო საზოგადოების ინფორმირებულობისა და ცნობიერების დონე.

9. არ არსებობს გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების მიმოქცევის რეგულირების სფეროში საზოგადოების უფლებებისა და მოვალეობების განმსაზღვრელი საკანონმდებლო ბაზა.

10. დაბალია ბიოუსაფრთხოების სფეროსთან დაკავშირებულ მოხელეთა და კერძო სტრუქტურების მუშაკთა (ნებართვის გამცემი, იმპორტიორი, დისტრიბუტორი და სხვ.) კვალიფიკაციის დონე.

*** გარემოსდაცვითი განათლება, საზოგადოებრივი ცნობიერება და საზოგადოების მონაწილეობა**

1. მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერებისა და განათლების დაბალი დონე (თუმცა რაოდენობრივი შეფასება არასოდეს არ მომხდარა და არ არსებობს პარამეტრები ტენდენციების გამოსავლენად).

2. მოქალაქისათვის ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობით მინიჭებული უფლება-მოვალეობების არცოდნა და, აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების სრული პასიურობა.

3. არაფორმალური განათლების სფეროში მოქმედებების ფრაგმენტული ხასიათი.

4. მასმედიის საშუალებების დაბალი ინტერესი და არაპროფესიონალიზმი გარემოსდაცვით საკითხებში.

5. რეგიონებში ბიომრავალფეროვნების სფეროში მოღვაწე პროფესიული არასამთავრობო ორგანიზაციების სიმცირე.

6. გარემოს დაცვის სამართლის პროფესიონალი კადრების ნაკლებობა.

7. სახელმწიფო, ბიზნეს- და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს შორის ბიომრავალფეროვნების სფეროში საერთო ინტერესების გაუცნობიერებლობა.

8. ბიომრავალფეროვნების სფეროში ერთიანი საინფორმაციო ბანკის არარსებობა.

9. სოციალური რეკლამისათვის კანონით გათვალისწინებული 5-პროცენტის ლიმიტის არსებობა, რაც აფერხებს ეფექტიანი ეკოლოგიური სარეკლამო კამპანიის წარმოებას.

*** ფინანსურ-ეკონომიკური პროგრამა**

1. „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ხსენებული ეკონომიკური მექანიზმები რეალურად არ შექმნილა. ამ კანონში მოხსენიებული განსაკუთრებით საშიში საქმიანობის

ობიექტების სავალდებულო ეკოლოგიური დაზღვევის, გარემოს დაცვის ეკონომიკური სტიმულირებისა და ეკომარკირების საკითხები არ წყდება.

2. არ არსებობს გარემოსდაცვითი საკითხების მენეჯმენტის მეთოდი და გამოცდილება.

3. საქართველოს საწარმოებში არ არის გარემოსდაცვითი სამსახურები.

4. საქართველოში არ მოქმედებს საერთაშორისო გარემოსდაცვითი სტანდარტები.

5. არ არის გაანგარიშებული ბიომრავალფეროვნების ეკონომიკური ღირებულება, რის გამოც შეუძლებელია კომპენსაციის რაოდენობის განსაზღვრა და, ასევე არ არის გათვლილი განაკვეთები დაინტერესებული ჯგუფებისათვის.

6. ბიომრავალფეროვნების დაცვის ერთიანი საინფორმაციო ქსელის არარსებობის გამო ინფორმაციის მოპოვება გართულებულია, რაც იწვევს ამ ინფორმაციის მნიშვნელოვან გაძვირებას.

7. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის გადასახადის ოდენობის დადგენისას არ ხდება ბიომრავალფეროვნების სრული ეკონომიკური ღირებულების გათვალისწინება, რაც იწვევს ბუნებრივი რესურსების არამართებულ გამოყენებას (ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის გადასახადის გამოთვლისას არ ხდება ბიომრავალფეროვნებისათვის შესაძლო ზიანის გათვალისწინება).

8. გარემოს დაბინძურებისათვის გადასახადის განაკვეთი არ ითვალისწინებს ბიომრავალფეროვნების ღირებულებას.

9. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი ადგენს საჯარიმო სანქციებს უნებართვო საქმიანობის შემთხვევაში, III და IV კატეგორიის საქმიანობისათვის განსაზღვრული ჯარიმის განაკვეთები მცირეა, საბაზრო ეკონომიკისა და დროის მოთხოვნების მიუხედავად; ამიტომაც ისინი საჭიროებენ გადასინჯვას.

*** საკანონმდებლო ასპექტები**

1. არ არსებობს კანონი მცენარეთა სამყაროს შესახებ.

2. არ არსებობს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების, აგრეთვე ბიოუსაფრთხოებისა და გენეტიკური რესურსების სფეროების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა.

3. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სფერო რეგულირდება სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტებისა და განსხვავებული უწყებრივი მიდგომების საფუძველზე. ეს საკითხი განსაკუთრებით აქტუალურია მცენარეული საფარის გამოყენების მარეგულირებელი კანონმდებლობის არარსებობის პირობებში.

4. არ არსებობს სამართლებრივი ბაზა ბიომრავალფეროვნების გონივრული გამოყენების ეკონომიკური საფუძვლების უზრუნველსაყოფად.

5. არსებული კანონმდებლობა მოითხოვს მთელი რიგი საკანონმდებლო აქტების შემუშავებას.

6. მოქმედი კანონმდებლობის ნაწილი არ შეესაბამება საქართველოს მიერ ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებებს.

7. ზოგიერთი ნორმატიული აქტი არ შეესაბამება საქართველოში არსებულ რეალურ სიტუაციას (რიგ შემთხვევებში ეს აქტები მომზადებულია სხვა ქვეყნების მსგავსი კანონმდებლობის მიხედვით, და, აქედან გამომდინარე, ისინი საჭიროებენ ადაპტაციას საქართველოს რეალობასთან. გარდა ამისა, ახალი კანონის მიღების მომენტში ხშირად არ ხდება მოქმედი კანონმდებლობის ანალიზი მათი ურთიერთშესაბამისობის უზრუნველსაყოფად).

8. არ არსებობს სამართლებრივი ბაზა ისეთი სტრუქტურისათვის, რომელიც ტაქსონების დონეზე შეაფასებს ბიომრავალფეროვნების სტატუსს (ტაქსონთა შემფასებელი მუდმივმოქმედი ჯგუფი).

*** მდგრადი სატყეო მეურნეობა**

1. საქართველოს ტყეები წარმოადგენენ განსაკუთრებული მნიშვნელობის ბუნებრივ რესურსს, რომლის შეუქცევადი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ცვლილებები იწვევს აუნაზღაურებელ ეკონომიკურ და ეკოლოგიურ ზიანს.

2. არ არსებობს სათანადო საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და ფინანსური საფუძვლები ტყის რესურსების გონივრული მართვის უზრუნველსაყოფად.

3. ტყეების უკანონო და არამართებული ექსპლუატაცია იწვევს მათ შეუქცევად დეგრადაციას.

4. არაადეკვატური ინსტიტუციური მოწყობა, გაურკვეველი ვალდებულებები და არასაკმარისი დაფინანსება აფერხებენ არა მარტო უკანონო ჭრის ეფექტიანი კონტროლის დაწესებას, არამედ ტყის რესურსების ეფექტიან მართვასაც.

5. ტყის, როგორც ბუნებრივი რესურსის, ფასი არ შეესაბამება საერთაშორისო ბაზრის კონიუნქტურას (რასაც, თავის მხრივ, ხელს უშლის დაბალი გადახდისუნარიანი მოთხოვნის დონის მქონე ბაზრის არსებობა), რაც იწვევს ტყის რესურსების არამართებულ მოხმარებას და მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს ქვეყნიდან იაფი ნედლეულის გადინებას.

6. მნიშვნელოვნად შემცირდა ტყის რესურსების დაცვასა და რაციონალურ გამოყენებასთან დაკავშირებული დარგის (სატყეო მეურნეობის) საბიუჯეტო ასიგნებანი, რამაც, თავის მხრივ, გამოიწვია ამ დარგის განვითარების ტემპის შენელება.

7. საქართველოს ტყის რესურსების მართვის პრაქტიკა არ შეესატყვისება მდგრადი განვითარების პრინციპებს და იგი ძირითადად ორიენტირებულია ტყეების საექსპლუატაციო მიზნით მოხმარებაზე, რაც, თავის მხრივ, იწვევს ტყის ბიომრავალფეროვნების დეგრადაციას.

8. მაღალი ეკოლოგიური ღირებულების გადაბერებული ტყის კორომები მიჩნეულია მერქნული რესურსის მიღების ყველაზე უფრო ხელმისაწვდომ წყაროდ, მაშინ, როდესაც ეს კორომები უმნიშვნელოვანესია ტყის ტიპური ლანდშაფტებისა და ტყის ეკოსისტემების ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების თვალსაზრისით.

9. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში არსებობს ტყის ტიპების მეცნიერული კლასიფიკაციის სისტემა (რომელიც ძირითადად დაფუძნებულია ბიოგეოცენოლოგიურ მიდგომაზე), ტყის რესურსების მართვის პრაქტიკა, რეალურად, მხედველობაში არ იღებს ტყის ტიპების ცვალებადობის ანალიზისა და სრულყოფილი აღრიცხვის აუცილებლობას. შესაბამისად, მწირია ინფორმაცია საქართველოს ტყის ტიპების ცვლილებისა და დინამიკის შესახებ.

10. მდგრადი განვითარების პრინციპებს არ შეესატყვისება ტყის რესურსების დღეს არსებული ინვენტარიზაციის, კადასტრის, დაგეგმვისა და განსაკუთრებით ტყის ჭრის მეთოდები და წესები; პრაქტიკულად არ არის ტყის ბიომრავალფეროვნებისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის ინდიკატორები.

11. მოქმედი კანონმდებლობა სატყეო მეურნეობის სფეროში არ მოითხოვს კომპლექსური სახის სატყეო სამენეჯმენტო გეგმების შემუშავებას და დანერგვას – კანონმდებლობა სავალდებულოდ მიიჩნევს მხოლოდ ტყეთმომწყობის (ტყეების ინვენტარიზაციის) პროექტების არსებობას.

თავი I. ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგია

1.1. ბიომრავალფეროვნების დაცვის სტრატეგიის ხანგრძლივობა

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია გათვლილია ათწლიან, ხოლო მოქმედებები – ხუთწლიან პერიოდზე. ნაგულისხმებია, რომ ხუთი წლის შემდეგ საჭირო იქნება ახალი სამოქმედო გეგმის შემუშავება კონკრეტული სიტუაციისა და იმ დროისათვის მიღწეული შედეგების გათვალისწინებით.

1.2. სტრატეგიული პრინციპები

საქართველოს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სტრატეგია ეფუძნება პანევროპული ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების სტრატეგიის პრინციპებს:

– გადაწყვეტილების სიფრთხილით მიღების პრინციპი: გადაწყვეტილებები მიღებულ უნდა იქნეს არსებული საუკეთესო მონაცემების საფუძველზე; უნდა განხორციელდეს ეკონომიკური და სოციალური ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ბიოლოგიურ და ლანდშაფტურ კონსერვაციას.

– გაუქმების (თავიდან აცილების) პრინციპი: იმ პროექტებისათვის, რომელთაც სავარაუდოდ მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენის მოხდენა შეუძლიათ ბიოლოგიურ და ლანდშაფტურ მრავალფეროვნებაზე, წარმოდგენილი უნდა იყოს გარემოზე ზეგავლენის შეფასება.

– პროფილაქტიკური პრინციპები: ბიოლოგიურ და ლანდშაფტურ მრავალფეროვნებაზე პოტენციური უარყოფითი გავლენის თავიდან ასაცილებელი მოქმედება არ უნდა გადაიდოს იმის გამო, რომ მიზეზობრივი კავშირი, მათ შორის, არ არის ბოლომდე დადასტურებული.

– ტრანსლოკაციის პრინციპი: მოქმედებები, რომლებიც განსაკუთრებით საზიანოა ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნებისათვის და მათი თავიდან აცილება შეუძლებელია, უნდა წარიმართოს იმ არეალში, სადაც ისინი ნაკლებსაზიანოა.

– ეკოლოგიური კომპენსაციის პრინციპი: თუ მაღალი ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების ღირებულების არეალში ფიზიკური ცვლილებების საზიანო გავლენის თავიდან აცილება შეუძლებელია, მათ დასაბალანსებლად უნდა განხორციელდეს საკომპენსაციო კონსერვაციული ღონისძიებები.

– ეკოლოგიური მთლიანობის პრინციპი: ეკოლოგიური პროცესები, რომლებზეც დამოკიდებულია სახეობის გადარჩენა, უნდა იქნეს დაცული, ხოლო ჰაბიტატი, რომელზეც დამოკიდებულია მისი გადარჩენა, – შენარჩუნებული.

– აღდგენისა და რესტიტუციის პრინციპი: ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნება შეძლებისდაგვარად უნდა იქნეს აღდგენილი და/ან ხელახლა შექმნილი. იგი მოიცავს საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების რეაბილიტაციასა და რეინტროდუქციას.

– საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიისა და გარემოსდაცვითი მეთოდების გამოყენების პრინციპი: ტექნოლოგიის მისაწვდომობა და გადაცემა კონსერვაციის არსებითი ელემენტებია.

– გადახდის პრინციპი: ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების პროფილაქტიკის, კონტროლისა და მიყენებული ზიანის შემცირების ხარჯები ეკისრება პასუხისმგებელ მხარეს.

– საზოგადოების მონაწილეობისა და ინფორმაციის მისაწვდომობის პრინციპი: ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების დაცვაში საზოგადოების მხარდაჭერის მოსაპოვებლად მიწის კერძო მესაკუთრეების, სამეცნიერო საზოგადოების, სხვა პირებისა და სამოქალაქო ორგანიზაციების ჩაბმა.

გარდა ამისა, ამ დოკუმენტის შემუშავებისას განისაზღვრა შემდეგი დამატებითი პრინციპები:

1. ყოველ ცოცხალ ორგანიზმს უნიკალური ღირებულება აქვს.
2. საქართველოს მთავრობას ყველა დონეზე გაცნობიერებული აქვს სრული პასუხისმგებლობა ქვეყნის ბუნებრივი მემკვიდრეობის ახლანდელი და მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნების გამო.
3. მთავრობა აქტიურად თანამშრომლობს კონსერვაციის ორგანიზაციებთან და ადგილობრივ მოსახლეობასთან ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნების მისაღწევად.
4. საქართველოს ყველა მოქალაქეს შეაქვს წვლილი ბიომრავალფეროვნების დაცვაში.
5. ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნებრივი რესურსების უტილიზაცია ეკოლოგიურად გამართლებული, გულდასმით დაგეგმილი, სარგებლიანი და გამჭვირვალე უნდა იყოს.
6. განვითარება უნდა იყოს ეკოლოგიურად და ეკონომიკურად მდგრადი.
7. in-situ კონსერვაცია ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების საუკეთესო გზაა.
8. ex-situ კონსერვაცია შეიძლება ერთადერთი გზა იყოს კრიტიკული საფრთხის წინაშე და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების გადასარჩენად.
9. ბიომრავალფეროვნების დაკარგვა შეიძლება თავიდან იქნეს აცილებული მხოლოდ in-situ და ex-situ კონსერვაციის ღონისძიებების სინქრონიზების შედეგად.
10. კვლევა და მონიტორინგი არსებითია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის.
11. აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნება მნიშვნელოვანია და ტრადიციული აგროსამეურნეო მეთოდები ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისკენაა მიმართული.
12. ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის მნიშვნელოვანია გენმოდულიფიცირებული ორგანიზმების მკაცრი კონტროლი.
13. საქართველოს ბიომრავალფეროვნებას დიდი მნიშვნელობა აქვს როგორც ქვეყნისათვის, ისე რეგიონალურ და გლობალურ დონეზე.
14. საერთაშორისო თანამშრომლობა არსებითია ბიომრავალფეროვნების დასაცავად.

1.3. სამომავლო ხედვა

10 წლის შემდეგ საქართველო იქნება ქვეყანა მდგრადი ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით; შეიქმნება ისეთი პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პირობები, რომ უპირატესობა მიენიჭება ბუნებრივი რესურსების მართებულად გამოყენებას და მიღებული სარგებლის შესაბამისად განაწილებას, რაც ითვალისწინებს:

- ყოვლისმომცველ (მრავალმხრივ) კონსერვაციულ კანონმდებლობას, რატიფიცირებულ გლობალურ, რეგიონალურ, ორმხრივ და მრავალმხრივ შეთანხმებებს კარგად განვითარებული აღმასრულებელი ინსტიტუტებით;

- რესურსების ჰარმონიულ მფლობელობას, მართვასა და მოხმარებას, შემოსავლების სამართლიან განაწილებას, ღირებულების ზრდას, გადასახადების, პროგრესული სახელფასო სისტემისა და ბუნებრივ რესურსებზე მოთხოვნის დაკმაყოფილებას;

- ეფექტიანად დაცული ტერიტორიების ქსელის შექმნას, რომელიც იცავს ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას და იმართება კარგად აღჭურვილი და მაღალკვალიფიციური კადრების მიერ, რომელთაც მხარს უჭერს საზოგადოება, განსაკუთრებით კი ადგილობრივი მოსახლეობა;

- სახეობრივი მრავალფეროვნების, ენდემური სახეობების, ადგილობრივი სახეცვლილებებისა და ჯიშების, ეკოლოგიური სისტემებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების შენარჩუნებას და in-situ და ex-situ მოქმედებების სინქრონიზაციის შედეგად სიცოცხლისუნარიანი პოპულაციების დაცვას;

- მდგრადი მეტყვეობის განვითარებას, კანონის საფუძველზე მეცნიერულად და ეკონომიკურად დასაბუთებულ გარემოსდაცვით მოქმედებებს, რაც მინიმალურ გავლენას იქონიებს ველურ ბუნებაზე, ტყის ბიომრავალფეროვნებაზე და შეძლებისდაგვარად შეინარჩუნებს ტყის ეკოსისტემის მთლიანობას (ხელშეუხებლობას);

- საზოგადოებრივი ცნობიერების ზრდას, როდესაც მოსახლეობის უმრავლესობა სრულად დააფასებს ქვეყნის ბუნებრივი მემკვიდრეობისა და მომავალი თაობებისათვის მისი შენარჩუნების მნიშვნელობას;

- სოფლის მეურნეობაში უპირატესად მდგრადი მეთოდების გამოყენებას, რაც შეამცირებს ბიომრავალფეროვნებაზე გავლენას, დაიცავს სასოფლო-სამეურნეო მიწების (სავარგულების) ბიომრავალფეროვნებას, უზრუნველყოფს აგრობიომრავალფეროვნების გამდიდრებას, რითაც წვლილს შეიტანს ადგილობრივი მოსახლეობის კეთილდღეობაში.

4.1. სტრატეგიული მიზნები და ამოცანები

სტრატეგიული მიზნები	ამოცანები
A. დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარება ბიომრავალფეროვნების დაცვის, აღდგენისა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენების მიზნით	<ul style="list-style-type: none"> • დაცული ტერიტორიების სრულფასოვანი ქსელის ჩამოყალიბება; • დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და მართვის სრულყოფა; • მდგრადი მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება; • დაცული ტერიტორიების ფინანსური მექანიზმის სრულყოფა; • დაცული ტერიტორიების მონაცემთა ბაზის შექმნა; • პოლიტიკური მხარდაჭერის მოპოვება და ტრანსინსტიტუციური და ტრანსსექტორული კოოპერაციისა და პარტნიორობის განვითარება; • საერთაშორისო და ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის განვითარება; • დაცული ტერიტორიების შესახებ განათლებისა და ინტერპრეტაციის სრულფასოვანი სისტემის დანერგვა; • დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის პოტენ ციალის ამოქმედება; • დაცულ ტერიტორიებთან (-ში) მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობის პრობლემების იდენტიფიცირება დაცული ტერიტორიების დაგეგმვისა და დაარსების დროს მათი გათვალისწინების მიზნით.
B. საქართველოს ჰაბიტატების, სახეობებისა და მათი გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება და აღდგენა in-situ, ex-situ და inter-situ კონსერვაციული საქმიანობისა და	<ul style="list-style-type: none"> • სახეობებისა და ჰაბიტატების მდგომარეობის შეფასება და სტატუსების მინიჭება; • კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების კონსერვაცია და გადაშენებული სახეობების აღდგენა; • დაცული ტერიტორიების საზღვრებს გარეთ არსებული მნიშვნელოვანი ტერიტორიების კონსერვაცია და გონივრული

<p>ბიოლოგიური რესურსების გონივრული გამოყენების გზით</p>	<p>გამოყენება;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ex-situ და inter-situ კონსერვაციის პროვოცირება.
<p>C. საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია მისი გონივრული გამოყენებისათვის ჩარჩო-პირობების შექმნისა და ex-situ და in-situ ღონისძიებების ხელშეწყობის საშუალებით</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენის, დაცვისა და შესწავლის ხელშეწყობი ინფრასტრუქტურის შექმნა/დახვეწა; ● საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების ინვენტარიზაცია და წითელი ნუსხის შედგენა; ● ადგილობრივი ჯიშებისა და მათი ველური მონათესავე სახეობების აღდგენა, შენარჩუნება და შესწავლა; ● აგრობიომრავალფეროვნების გამოყენების ადგილობრივი და საერთაშორისო ცოდნისა და გამოცდილების გავრცელება; ● საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნებისა და მასთან დაკავშირებული პროდუქციისა და ტრადიციების პოპულარიზაცია; აგრობიომრავალფეროვნების რესურსების შეფასება და საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსის მინიჭება.
<p>D. ნადირობისა და მეთევზეობის დაგეგმვა ცხოველური რესურსების დაცვის, აღდგენისა და გონივრული გამოყენების მიმართულებით</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● გარეული ნადირ-ფრინველის სახეობრივი და გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება; ● თითოეული სახეობისათვის რიცხოვნობის ოპტიმალური დონის შენარჩუნება; ● ცხოველთა სამყაროს რესურსების დაცვისა და ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ღონისძიებების შემუშავება.
<p>E. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის შექმნა, მონაცემთა დინამიური ბაზის ჩამოყალიბება საქართველოში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და გონივრული გამოყენებისათვის</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● არსებული საკანონმდებლო ბაზის დახვეწა ნორმატიული აქტების შემუშავების გზით; ● ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სფეროში გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მავკოორდინირებელი როლის გაძლიერება; ● ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის მუდმივად განახლებადი მონაცემთა ბაზის შექმნა; ● საზოგადოების ინფორმირება ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის შესახებ; ● დამოუკიდებელი სტრუქტურის შექმნა, რომელიც მოახდენს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შედეგად მიღებული მასალების მეცნიერულ ანალიზს და შეიმუშავებს რეკომენდაციებს მთავრობისათვის.
<p>F. საქართველოს მოსახლეობისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვა გენმოდიფიცირებული ორგანიზმებით (ბიოუსაფრთხოება) გამოწვეული შესაძლო საფრთხისაგან შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლების შექმნისა და გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში საზოგადოების ჩაბმის გზით</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ბიოუსაფრთხოების სფეროს მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა; ● სახელმწიფო და საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმების შემუშავება, ინსტიტუციური უზრუნველყოფა და განხორციელება; ბიოუსაფრთხოების საკითხთან დაკავშირებული ინფორმაციული ვაკუუმის აღმოფხვრა.
<p>G. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება მისი გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით და, აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსახლეობის აქტიურობის გაზრდა</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● სასწავლო პროგრამებში ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენების პრინციპების ინტეგრირება; ● საქართველოს რეგიონებში ბიომრავალფეროვნების შესახებ ინფორმაციის ცირკულირების ხელშეწყობა; ● გარემოსდაცვითი განათლების სფეროში საერთაშორისო გამოცდილების როლის გაფართოება; ● ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და ბუნებისდაცვითი იდეების პროპაგანდის გაძლიერება მედიის საშუალებით; ● ბიომრავალფეროვნების სფეროში მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების შექმნა და არსებულის გაძლიერება-მომზადება რეგიონებში.
<p>H. შესაბამისი ფინანსური და ეკონომიკური პროგრამების დანერგვა ბიომრავალფეროვნების ეფექტიანი კონსერვაციის მხარდასაჭერად</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● საქართველოში ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების ეკონომიკური-ინდიკატორული გეგმის შედგენა: <ul style="list-style-type: none"> - გეგმის ინდიკატორების დადგენა საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებით; - ლოკალური და რეგიონალური ინდიკატორული გეგმების შედგენა;

	<p>ლოკალური და რეგიონალური გეგმების ბიომრავალფეროვნების დაცვის საერთაშორისო პროგრამებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ბიომრავალფეროვნების დაცვის ლოკალური და რეგიონალური გეგმების განხორციელება; - ეკონომიკურ-ინდიკატორული გეგმების შესრულების მონიტორინგი. - ბიუჯეტის შესახებ კანონისა და საგადასახადო კანონმდებლობის საქართველოს გარემოსდაცვით კანონებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა; - გარემოს დაცვის შესახებ საქართველოს კანონში მოხსენიებული ეკონომიკური მექანიზმების რეალურად ამოქმედება; - კანონპროექტის შექმნა გარემოსდაცვითი საქმიანობის სტიმულირების შესახებ; ● ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის დამატებითი ფინანსური მექანიზმების შექმნა; - რისკების კლასიფიკაცია დაცული ტერიტორიების მიხედვით; - ფინანსური რისკების ანაზღაურების სადაზღვევო მექანიზმების შექმნა; - მრავალმხრივი შეხვედრის მოწყობა სახელმწიფო კრედიტორებსა და სამინისტროებს შორის; ● ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავებაში ბიომრავალფეროვნების დაცვის მთავარი ასპექტების უცილობელი გათვალისწინება; ● დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონეტარული შეფასება თანამედროვე მეთოდებით; <p>ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და განვითარების მდგრადი ეკონომიკური მექანიზმების შექმნა;</p> <p>უწარჩენო წარმოებისა და ნარჩენების მექანიზმების ეკონომიკური სტიმულირება ბუნებრივი რესურსების ყაირათიანი ხარჯვის უზრუნველსაყოფად.</p>
<p>I. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზის (კერძოდ, ინსტიტუციური მოწყობის მარეგულირებელი ნორმების) დახვეწა ახალი ნორმატიული აქტების შექმნის, არსებული კანონმდებლობის სრულყოფისა და მათი საქართველოს საერთაშორისო ვალდებულებებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის გზით</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● შესაბამისი ნორმატიული აქტების შემუშავება და მიღება; ● არსებული კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია და საერთაშორისო ვალდებულებებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა; ● არსებული ინსტიტუციური სისტემის მუშაობის ეფექტიანობის გაზრდა კანონმდებლობის დახვეწის გზით.
<p>J. ტყის ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ტყის რესურსების გონივრული მართვის (მდგრადი სატყეო მეურნეობის მეთოდების) დანერგვის გზით</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● სატყეო პოლიტიკისა და ეკოსისტემურ მიდგომაზე დაფუძნებული ტყის რესურსების მართვისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგიის შემუშავება; ● ტყის რესურსების ინვენტარიზაციის, კადასტრის, დაგეგმვისა და ტყითსარგებლობის (მათ შორის, ტყის ჭრის), მდგრადი განვითარების პრინციპების შესატყვისი და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე ორიენტირებული მეთოდებისა და წესების შემუშავება; ● ტყის ბიომრავალფეროვნებისა და მდგრადი სატყეო მეურნეობის ინდიკატორების შემუშავება საქართველოს პირობებისათვის; ● სატყეო სერტიფიცირების სისტემის სქემის შემუშავება; ● სატყეო სამენეჯმენტო გეგმების შემუშავებისა და დანერგვისათვის აუცილებელი მეთოდოლოგიური და ნორმატიულ-ტექნიკური დოკუმენტაციის შექმნა; ● ტყითსარგებლობის გადასახადების დარეგულირება, ისე რომ უზრუნველყოფილი იყოს შემოსავლების გენერაცია, რათა ხელი შეეწყოს ტყის დაცვისა და მართვის განვითარებას, აგრეთვე საინვესტიციო კაპიტალის მოზიდვას სატყეო სექტორში; ● ხე-ტყის დამზადებაზე მორატორიუმის უზრუნველყოფა გადაბერებული ტყის კორომებსა და მაღალი კონსერვაციული

	<p>ღირებულების მქონე ტყეებში და ამ კორომების დაცვის პრიორიტეტულობის პრინციპის გამოყენება;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ტყის რესურსების მართვაში მიწათსარგებლობის დაგეგმვისა და ზონირების მეთოდების გამოყენება; • ტყის მასივების აღდგენისა და გაშენების პროგრამების შემუშავება და განხორციელება, რათა გაიზარდოს ტყით დაფარული ფართობები და აღდგეს ტყის ტიპები, რომლებმაც მნიშვნელოვანი დეგრადაცია განიცადეს ან სრულიად განადგურდნენ; • სატყეო პლანტაციების შექმნა აბორიგენული მერქნული სახეობების გამოყენებითა და კულტივირებით; ინტროდუცირებული სახეობების გაშენების აკრძალვა.
--	--

თავი II მოქმედებათა გეგმა

კონკრეტული მოქმედებები სტრატეგიული კომპონენტების მიხედვით¹ წარმოდგენილია ცხრილების სახით.

ცხრილებში მოცემულია:

- მოქმედების ნომერი და კოდი – თითოეულ კომპონენტში მოქმედებები დანომრილია, კოდი კი მიუთითებს შესაბამის კომპონენტს;
- შესაბამისი პრობლემა – ამ გრაფაში მითითებულია შესაბამის სტრატეგიულ კომპონენტში იდენტიფიცირებული (მე-2 თავი) პრობლემა (ან პრობლემები), რომლის გადაჭრასაც მოცემული მოქმედება ემსახურება;
- განხორციელების წლები – მითითებულია მოქმედების განხორციელების რეკომენდებული ვადა სამოქმედო გეგმის 2005 წლიდან 2010 წლამდე პერიოდში;
- ბიუჯეტი – თითოეული მოქმედებისათვის მოცემულია სავარაუდო ბიუჯეტი (აშშ დოლარობით) შემდეგი სქემის მიხედვით: მცირე: < 50.000; საშუალო: 50.000 – 500.000; მაღალი: > 500.000;
- კონვენციის მუხლი – ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მუხლი, რომლის განხორციელებასაც ემსახურება მოცემული მოქმედება;
- ინდიკატორი – თითოეულ მოქმედებას აქვს ინდიკატორი, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია შეფასდეს მოცემული მოქმედების განხორციელების წარმატებულობა.

¹ am dokumentis moqmedebaTa gegma ar Seicavs moqmedebabs mdgradi satyeo meurneobis komponentisaTvis. satyeo strategia da moqmedebaTa gegma am dokumentSi (Tavi 3.4) gansazRvruლ Sesabamis miznebsa da amocanebze dayrdnobiT SemuSavdeba calke dokumentis saxiT.

2.1. მოქმედებათა გეგმა: დაცული ტერიტორიები

სტრატეგიული მიზანი A: დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარება ბიომრავალფეროვნების დაცვის, აღდგენისა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენების მიზნით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. პრეამბულა)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	კონვენციის მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
A1	საქართველოს დაცული ტერიტორიების ქსელის სისტემური დაგეგმვის პროექტის მომზადება	1, 2, 3	2005-2006	მცირე	8	მთავრობის მიერ დამტკიცებულია საქართველოში დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარების გეგმა
A2	დაცული ტერიტორიების დაარსება ცენტრალურ კავკასიონზე	1, 3	2005-2010	საშუალო	8	მიღებულია კანონი ცენტრალურ კავკასიონზე დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ; შემუშავებულია მენეჯმენტის გეგმა
A3	დაცული ტერიტორიების დაარსება ჯავახეთის ზეგანზე	1, 3	2005-2006	მცირე	8	მიღებულია კანონი ჯავახეთის ზეგანზე დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ; შემუშავებული და დამტკიცებულია მენეჯმენტის გეგმები
A4	ხანჩალის, მადატაფისა და ბუღდაშენის ტბების წარდგენა საერთაშორისო მნიშვნელობის წყალჭარბი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანად	3, 4, 6	2005	მცირე	8	საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ნუსხაში შეტანილია ჯავახეთის ტბები
A5	არსებული ნაკრძალებისა და აღკვეთილების რეორგანიზაცია მათი ეფექტიანობის გაზრდის უზრუნველსაყოფად	1, 3, 5, 7	2005-2010	მაღალი	8	რეორგანიზებულია მინიმუმ სამი ნაკრძალი
A6	დაცული ტერიტორიებისადმი დახმარება მათი ფუნქციონირებისა და მართვის გაუმჯობესების მიზნით (კვალიფიკაციის ამაღლება, აღჭურვა და სხვ.)	1, 7	2005-2010	მაღალი	8	არსებობს სამთავრობო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შეფასება დაცული ტერიტორიების ეფექტიანი მუშაობის შესახებ
A7	საერთაშორისო მნიშვნელობის წყალჭარბი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანი პრიორიტეტული ტერიტორიების განსაზღვრა და შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადება	4, 6	2009-2010	მცირე	8	საერთაშორისო მნიშვნელობის წყალჭარბი ტერიტორიების ნუსხაში შესატანად წარდგენილია მინიმუმ ერთი ტერიტორია
A8	ბუნების ძეგლის კატეგორიის კანდიდატ	1,3	2005-2010	მაღალი	8	შედგენილია ბუნების ძეგლის კატეგორიის კანდიდატ

	ობიექტთა ნუსხის შედგენა, შესაბამისი კანონპროექტების მომზადება და მიღება, მათი მენეჯმენტის გეგმების შემუშავება					ობიექტთა ნუსხა; მიღებულია შესაბამისი კანონპროექტები და შემუშავებულია მენეჯმენტის გეგმები
A9	ბიოსფერული რეზერვატის სტატუსის კანდიდატ დაცულ ტერიტორიებზე შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადება UNESCOსთვის წარსადგენად	4,6	2009-2010	მცირე	8	წარდგენილი დაცული ტერიტორიების UNESCO-ს მიერ აღიარებულია ბიოსფერულ რეზერვატად
A10	მსოფლიო ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის კანდიდატი უბნების სახელმწიფო სიის შემუშავება და შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადება UNESCO-სთვის წარსადგენად	4,6	2005-2008	მცირე	8	UNESCO-ში წარდგენილი დოკუმენტაცია
A11	პოტენციური ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების განსაზღვრა და ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების დაარსების ინიცირება	1,2,3,6	2005-2010	საშუალო	5,8,17,18	ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ ოფიციალური შეთანხმებები შესაბამის მეზობელ სახელმწიფოსთან
A12	დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება	8	2005-2008	მაღალი	12, 7	ჩამოყალიბებულია დაცული ტერიტორიების მონიტორინგის სისტემა, რომელიც ჩართულია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის საერთო სისტემაში
A13	საინფორმაციო სისტემისა და მონაცემთა სრულფასოვანი ბაზის შექმნა დაცული ტერიტორიების ცენტრალურ სამსახურში	1, 2, 5	2005-2008	მცირე	17	შექმნილია მონაცემთა ბაზა და გამოცემულია შესაბამისი პუბლიკაციები
A14	მსხვილი ძუმუშოვრებისა და გადამფრენი ფრინველების სამიგრაციო გზების დაცვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება	1, 2, 3	2005-2010	მაღალი	7	იდენტიფიცირებული სამიგრაციო დერეფნებისათვის მინიჭებულია შესაბამისი დაცული ტერიტორიის სტატუსი
A15	დაცული ტერიტორიების მრავალმხრივი გამოყენების ზონებში ბიოლოგიური რესურსების გონივრული გამოყენების პილოტპროექტების განხორციელება	10, 11	2005-2008	საშუალო	13	განხორციელებულია მინიმუმ თითო პილოტპროექტი ყოველ ეროვნულ პარკთან
A16	დაცულ ტერიტორიებთან (-ში) მცხოვრები მოსახლეობისათვის კომპენსაციის მექანიზმის შემუშავება	10, 11, 12	2005-2006	მაღალი		მიღებულია შესაბამისი ნორმატიული აქტი
A17	სამართლებრივი საფუძვლის შექმნა დაცული ტერიტორიების ბიუჯეტში მიყენებული ზარალის ანაზღაურებიდან შემოსული თანხების რეინვესტირებისათვის. ამ გზით	5, 11, 12	2005-2006	მცირე	8	საკუთარი შემოსავლების ხარჯზე მნიშვნელოვნად გაძლიერებულია დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგომარეობა და ინფრასტრუქტურა

	თანამშრომელთა სტიმულირება					
A18	სამართლებრივი საფუძვლის შექმნა დაცული ტერიტორიების ბიუჯეტში ტურისტული, რეკრეაციული და სხვა საქმიანობისაგან მიღებული შემოსავლების რეინვესტირებისთვის	5, 12	2005-2006	მცირე	20	საკუთარი შემოსავლების ხარჯზე მნიშვნელოვნად გაძლიერებულია დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგომარეობა და ინფრასტრუქტურა
A19	დმანისის, ტარიბანის, ახალქალაქის, ძეგვთახევის, უდაბნოსა და იაღლუჯის პალეონტოლოგიური ადგილსაპოვნებლების ინვენტარიზაცია	1,3	2005-2007	მცირე	8	პალეონტოლოგიური ადგილსაპოვნებლების მონაცემთა ბაზა
A20	პერსპექტიული დაცული ტერიტორიების გარეთ მდებარე პალეონტოლოგიური ობიექტების დაცვისა და მოვლა-პატრონობის გეგმების შემუშავება და ადეკვატური დაცვითი რეჟიმების დაკანონება	1,3	2006-2007	მცირე	8	შესაბამისი სტრუქტურის მიერ დამტკიცებული მენეჯმენტის გეგმა

2.2. მოქმედებათა გეგმა: სახეობები და ჰაბიტატები

სტრატეგიული მიზანი B: საქართველოს ჰაბიტატების, სახეობებისა და მათი გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება და აღდგენა in-situ ex-situ და inter-situ კონსერვაციული საქმიანობებისა და ბიოლოგიური რესურსების გონივრული გამოყენების გზით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. თავი 2.2)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	კონვენციის მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
B1	მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების ინვენტარიზაცია და მათი სტატუსების განსაზღვრა IUCN-ის კატეგორიების მიხედვით	1	2005-2010	მაღალი	7	წინასწარი მონაცემების მიხედვით საფრთხეში მყოფი სახეობების მინიმუმ 75%-სათვის განსაზღვრულია კონსერვაციული სტატუსები; შექმნილია და ინტერნეტში განთავსებულია შესაბამის მონაცემთა ბაზა
B2	საქართველოს ახალი წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შექმნა	2	2005-2008	საშუალო	7	განახლებული და დამტკიცებულია საქართველოს წითელი ნუსხა; გამოქვეყნებულია საქართველოს ახალი წითელი წიგნი
B3	გაქრობის/დეგრადაციის საფრთხის წინაშე მყოფი მცენარეული (მათ შორის, იშვიათი, რელიქტური, პირველადი და მასთან ახლო მდგომი, გლობალური მნიშვნელობის	5, 6, 7, 8	2005-2009	საშუალო	8	გამოვლენილია საფრთხის წინაშე მყოფი მცენარეული თანასაზოგადოებების მინიმუმ 80%

	მქონე, განსაკუთრებით სენსიტიური) თანასაზოგადოებების დადგენა					
B4	კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი იშვიათი, ენდემური და რელიქტური სახეობებისათვის კონსერვაციის პროგრამების შემუშავება და დანერგვის ინიცირება	3	2005-2006	საშუალო	8	დაწყებულია კონსერვაციული სამუშაოები კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების სულ ცოტა 20%-სათვის
B5	ჯეირნის (<i>Gazella subgutturosa</i>) აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შექმნა და მისი განხორციელების პროვოცირება	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჯეირნის აღდგენის სახელმწიფო პროგრამა; დაწყებულია განხორციელების პროცესი
B6	ზოლებიანი აფთრის (<i>Hyaena hyaena</i>) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ზოლებიანი აფთრის კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B7	Cervides-ს (ირმისებრნი) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ირმისებრთა კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B8	ქვეოჯახ Caprines (ორივე სახეობის ჯიხვი, ნიამორი, არჩვი) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია Caprinae კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B9	ჯიქის, ანუ ლეოპარდის (<i>Panthera pardus</i>) კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება	3	2005-2010	მცირე	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჯიქის კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B10	ლეშიჭამია ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა და მისი განხორციელების დაწყება	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ლეშიჭამია ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B11	წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია წყალმცურავი და მენაპირე ფრინველების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება

B12	ხელფრთიანთა სახეობრივი შემადგენლობის დაზუსტება და კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა	3	2005-2010	საშუალო	8	დაზუსტებულია საქართველოში გავრცელებული ხელფრთიანების 75% მაინც; შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ხელფრთიანთა კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B13	ზღვის ბუბუშფორების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ზღვის ბუბუშფორების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B14	მგლის, როგორც ქვაკუთხედი სახეობის, კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმის შექმნა	3	2005-2010	მცირე	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია მგლის კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმა; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B15	ზემოხსენებული სახეობებისა და ჯგუფების გარდა, სხვა (კონსერვაციული თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი) საკვანძო სახეობების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმების შექმნა	3	2005-2010	საშუალო	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია საკვანძო სახეობების კონსერვაციის მენეჯმენტის გეგმები; შეძლებისდაგვარად დაწყებულია ამ გეგმებით გათვალისწინებული მოქმედებების განხორციელება
B16	მიგრირებადი ფრინველების დარგოლვის ცენტრების შექმნა	1, 3	2005-2008	საშუალო	8	შექმნილია ფრინველთა დარგოლვის მინიმუმ 2 ცენტრი, რომლებიც გაერთიანებულია დარგოლვის საერთაშორისო სისტემებში
B17	ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის შეფასება და მათი მართვის სტრატეგიის განსაზღვრა	12	2005-2010	საშუალო	8	შეფასებულია საქართველოში გავრცელებული ძირითადი ინვაზიური სახეობების ზეგავლენა ადგილობრივ ეკოსისტემებზე და შემუშავებულია მათი მართვის სტრატეგია
B18	დაცულ ტერიტორიებს გარეთ არსებული ბიომრავალფეროვნების მნიშვნელოვანი ადგილების იდენტიფიცირება და მათი კონსერვაციის გზების განსაზღვრა	6, 7	2005-2010	საშუალო	7, 8	შექმნილია ბიომრავალფეროვნების კუთხით მნიშვნელოვანი ადგილების ნუსხა და დაჯგუფებულია ჰაბიტატის ტიპების მიხედვით; თითოეულ ჯგუფში ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილებისათვის განსაზღვრულია კონსერვაციისა და გონივრული გამოყენების გზები
B19	ფრინველებისათვის მნიშვნელოვანი (მათ შორის, ტრანსსასაზღვრო) ტერიტორიების იდენტიფიკაციის დასრულება და მათი გონივრული მართვის პრინციპების განსაზღვრა; შესაბამისი მოქმედებების განხორციელების დაწყება	8, 9, 11	2005-2010	მაღალი	7, 8, 10, 12	საქართველოში გამოვლენილი ფრინველებისათვის მნიშვნელოვანი ტერიტორიები შეტანილია შესაბამის საერთაშორისო პუბლიკაციებში; უმეტესი ტერიტორიებისათვის განსაზღვრულია მართვის პრინციპები; სადაც კი შესაძლებელია, ტერიტორიებს მინიჭებული

						აქვთ შესაბამისი დაცვითი სტატუსი; დაწყებულია შესაბამისი მოქმედებების განხორციელება
B20	წყალჭარბი ტერიტორიების ინვენტარიზაცია	6	2005-2010	მაღალი	7, 8	შექმნილია მონაცემთა ბაზა, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას საქართველოს ძირითადი წყალჭარბი ტერიტორიების შესახებ; შედგენილია შესაბამისი რუკები
B21	წყალჭარბი ტერიტორიების შესახებ სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება	6, 7	2005-2006	მცირე	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია სახელმწიფო სტრატეგია წყალჭარბი ტერიტორიების შესახებ
B22	ჯავახეთის ზეგნის ტბების, როგორც უნიკალური წყალჭარბი ტერიტორიების, მენეჯმენტის გეგმის დანერგვა	6	2005-2010	მაღალი	8	არსებობს ოფიციალური შეთანხმება მოსაზღვრე ქვეყნებს შორის (საქართველო, თურქეთი, სომხეთი) ფართომასშტაბიანი ტრანსსასაზღვრო პროექტის თაობაზე; მოძიებულია ამ პროექტის დაფინანსება და დაწყებულია მისი განხორციელება
B23	ჭალის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება	6	2005-2010	მცირე	8	შექმნილი და მთავრობის მიერ დამტკიცებულია ჭალის ტყეების დაცვისა და აღდგენის სახელმწიფო პროგრამა; დაწყებულია ამ პროგრამის განხორციელება კონკრეტული ღონისძიებების დანერგვის გზით
B24	სამოვრების ინვენტარიზაცია (ხელახალი პასპორტიზაცია) და მათი ზონირება დასაშვები ნორმების მიხედვით; დეგრადირებული სამოვრების აღდგენის პროვოცირება	6	2005-2010	მაღალი	8	შესრულებულია სამოვრების ზონირება, შექმნილია შესაბამისი რუკა; ზონების მიხედვით დასაშვები ნორმები დადგენილია შესაბამისი ნორმატიული აქტებით; დაწყებულია დეგრადირებული სამოვრების აღდგენა ფიტონჟინრული მეთოდების გამოყენებით
B25	სურამის ქედის, როგორც ბიოლოგიური დერეფნის, შეფასება და მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება მისი გონივრული გამოყენების უზრუნველსაყოფად	6, 7	2005-2010	მცირე	8	შექმნილია სურამის ქედის გონივრული გამოყენების მენეჯმენტის გეგმა; დაწყებულია ამ გეგმის განხორციელება
B26	გომბორის ქედის, როგორც ბიოლოგიური დერეფნის, შეფასება და მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება ამ ეკოსისტემის გონივრული გამოყენების უზრუნველსაყოფად	6, 7	2005-2010	მცირე	8	შექმნილია გომბორის ქედის გონივრული გამოყენების მენეჯმენტის გეგმა; დაწყებულია ამ გეგმის განხორციელება
B27	არიდული და სემიარიდული ზონის	6, 7	2005-2010	მაღალი	8	განხორციელებულია არიდული და სემიარიდული

	მენეჯმენტის გეგმის დანერგვა					ზონის მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებულ მოქმედებათა მინიმუმ 75%
B28	Es-situ კონსერვაციის ცენტრის შექმნა და არსებულების გაძლიერება	4	2005-2008	მაღალი	9	შექმნილი და დამტკიცებულია საქართველოს ბოტანიკური ბაღების აღდგენისა და გაძლიერების პროგრამები და დანერგილია მინიმუმ ერთი სანიმუშო პროექტი; შექმნილია ცხოველთა es-situ კონსერვაციის ცენტრი
B29	იმ მცენარეთა ბიოლოგიური და სამეურნეო რესურსების შეფასება და მოპოვებისა თუ საექსპორტო კვოტების დადგენა, რომლებიც საერთაშორისო ვაჭრობის ობიექტებს წარმოადგენენ	1	2005-2010	მაღალი	10	დადგენილია ბიოლოგიური და სამეურნეო რესურსები; დადგენილია მოპოვებისა და საექსპორტო კვოტები
B30	არასანადირო სახეობებისათვის მოპოვების კვოტების განსაზღვრა	1	2006-2007	საშუალო	10	დადგენილია მოპოვების კვოტები არასანადირო სახეობებისათვის; დადგენილია საექსპორტო კვოტები საერთაშორისო ვაჭრობის ობიექტებისათვის

2.3. მოქმედებათა გეგმა: აგრობიომრავალფეროვნება

სტრატეგიული მიზანი ჩ: საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაცია მისი გონივრული გამოყენებისათვის ჩარჩო-პირობების შექმნისა და es-situ და in-situ ღონისძიებების ხელშეწყობის გზით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. თავი 2.3)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	კონვენციის მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
C1	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენის, დაცვისა და გონივრული გამოყენების სახელმწიფო პროგრამის მომზადება საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აქტიური მონაწილეობით	1	2005-2006	მცირე	6	სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სამინისტროს ეგიდით შემუშავებულია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების აღდგენის, დაცვისა და გონივრული გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა
C2	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების	1, 4, 5, 6,	2005-2007	მცირე	4	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნება

	დაცვისა და გონივრული გამოყენებისათვის საკანონმდებლო ბაზის მომზადება შესაბამისი პრობლემების გადასაჭრელად	9, 14				ადიარებულია კულტურულ მემკვიდრეობად; შექმნილია აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენების საკანონმდებლო ბაზა
C3	სახელმწიფო კადრების მომზადება და ინფრასტრუქტურის შექმნა საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვისა და გონივრული გამოყენებისათვის	1, 7, 9, 13	2005-2009	საშუალო	12	მომზადებული არიან მაღალკვალიფიციური კადრები და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შექმნილია აგრობიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული სპეცალიზებული სტრუქტურა
C4	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების ინვენტარიზაცია და წითელი ნუსხის შედგენა GIS-ის გამოყენებით; გადაშენების პირას მყოფი ჯიშების აღდგენის კონკრეტული პროგრამების შემუშავება	2, 9	2005-2008	მაღალი	7	შედგენილია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების წითელი ნუსხა, შემუშავებულია გადაშენების პირას მყოფი ჯიშების აღდგენის კონკრეტული პროგრამები
C5	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების მონაცემთა მუდმივგანახლებადი კომპიუტერული ბაზის შექმნა	2	2006-2010	საშუალო	7	შექმნილი და ხელმისაწვდომია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების მონაცემთა განახლებადი კომპიუტერული ბაზა
C6	გენეტიკური რესურსების ექსპორტ-იმპორტის კონტროლის მექანიზმების დახვეწა, სათანადო კადრების მომზადება და ტექნოლოგიური აღჭურვა	5, 6	2005-2010	მაღალი	4	საქართველოს საბაჟო ახორციელებს გენეტიკური რესურსების ექსპორტ-იმპორტის მკაცრ კონტროლს
C7	კადრების მომზადება ex-situ და in-situ კონსერვაციის მართვისა და განხორციელებისათვის	2, 7	2005-2010	მაღალი	12	ქვეყანაში ხელმისაწვდომია სათანადო კადრები ex-situ და in-situ კონსერვაციის მართვისა და განხორციელებისათვის
C8	შესაბამისი სამეცნიერო და კვლევითი ინსტიტუტების პოტენციალის გაზრდა	7, 8, 9, 10, 13	2005-2010	მაღალი	12	გაუმჯობესებულია სამეცნიერო და კვლევითი ინსტიტუტების კადრების კვალიფიკაცია და ტექნიკური აღჭურვა
C9	არსებული კოლექციების, სახელექციო სადგურებისა და სათესლე მეურნეობების რეაბილიტაცია/განახლება/სრულყოფა	9, 10, 11	2005-2010	მაღალი	9, 15	გაუმჯობესებულია აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების მისაწვდომობა ფერმერთათვის, კვლევითი პროგრამებისათვის
C10	სახელმწიფო გენბანკის ჩამოყალიბების წინაპირობების მომზადება	1, 2, 11	2008-2010	საშუალო	9	შექმნილია სახელმწიფო გენბანკის ჩამოყალიბების საწყისი ბაზა
C11	ენდემური სახეობებისა და აბორიგენული ჯიშების მახასიათებლების აღწერა, დოკუმენტირება და მათი სახელმწიფო საკუთრებად გამოცხადება	1, 4, 5	2005-2006	საშუალო	19	საქართველოს ენდემური სახეობები და აბორიგენული ჯიშები სახელმწიფო დაცვის ქვეშაა (დაზვეულია ბიოპირატობისაგან)
C12	მინირეზერვების შექმნა და შენარჩუნება კულტურული სახეობების ველური	11	2008-2010	საშუალო	8, 15	შექმნილია რამდენიმე მინირეზერვი, რითაც გარკვეულწილად უზრუნველყოფილია კულტურული

	წინაპრებისა და სამკურნალო მცენარეების დაცვის მიზნით					სახეობების ველური წინაპრებისა და სამკურნალო მცენარეების in-situ კონსერვაცია
C13	ქვეყანაში ტრადიციული და ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა განსაკუთრებით ბუფერულ ზონებში, მაღალმთიან რეგიონებში	12, 14	2006-2010	მაღალი	11	გაზრდილია ორგანული სოფლის მეურნეობის წილი – ქვეყანაში რეგისტრირებულია მინიმუმ 500 ბიომეურნე
C14	საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის ფონდის დაარსება, აგრობიომრავალფეროვნების კონსერვაციის, კერძოდ, ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარებისა და კვლევის ხელშეწყობის მიზნით	2, 9, 10, 12	2006-2010	მაღალი	12,16	შექმნილია საქართველოს აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის ფონდი, დაწყებულია ტრადიციული კულტურების/სახეობების აღდგენა გლეხთა მეურნეობებში
C15	აგრობიომრავალფეროვნების გლეხთა მეურნეობებში (on farm) კონსერვაციის სტიმულირება	14	2006-2010	საშუალო	11	გადაშენების პირას მყოფი ტრადიციული კულტურების/სახეობების მინიმუმ 10% უკვე ითესება გლეხთა მეურნეობებში
C16	საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებისა და კონვენციასთან ჰარმონიზაციის მიზნით	1, 4, 15	2005-2006	მცირე	15	არსებული საკანონმდებლო ბაზა გამჯობესებულია აგრობიომრავალფეროვნების გენეტიკური რესურსების უკეთ ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით და ჰარმონიზებულია კონვენციასთან
C17	ფერმერული სათესლე მეურნეობების შექმნისა და ფერმერთა შორის სათესლე მასალის გაცვლის ხელშეწყობა	4, 11, 15	2005-2010	საშუალო	15	სათანადო ცვლილებები შეტანილი თესლის მიმოქცევის მარეგულირებელ კანონმდებლობაში; შექმნილია მინიმუმ 3 ფერმერული სათესლე მეურნეობა
C18	ინფორმაციის, ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარების ხელშეწყობა როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე სხვა ქვეყნებთან ინფორმაციული ქსელების საშუალებით	8, 12, 18	2006-2010	საშუალო	16, 17	ხელმისაწვდომია ინფორმაციის, ტრადიციული ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარების საინფორმაციო ქსელი ადგილობრივ და საერთაშორისო დონეზე, შექმნილია სპეციალიზებული ვებგვერდი
C19	აგრობიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული საკითხების შეტანა საგანმანათლებლო პროგრამებში	2	2008-2010	მცირე	13	გამოცემულია ბიოლოგიის კურსის დამხმარე სახელმძღვანელო, რომელიც განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ შეტანილია სავალდებულო სახელმძღვანელოების ნუსხაში
C20	სასემინარო კურსებისა და სემინარების გამართვა სხვადასხვა მიზნობრივ ჯუგფებზე ორიენტაციით	2, 16, 18	2006-2010	საშუალო	13	სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფებისათვის აგრობიომრავალფეროვნების საკითხებთან დაკავშირებით გაიმართა მინიმუმ თითო სემინარი სულ ცოტა 3 პრიორიტეტულ რეგიონში

C21	სამეცნიერო და პოპულარული პუბლიკაციების მომზადება და გავრცელება	16, 18	2006-2010	საშუალო	13	გამოცემულია წელიწადში მინიმუმ 2 პუბლიკაცია
C22	სატელევიზიო და რადიოგადაცემების, საგაზეთო პუბლიკაციების, პოპულარული ფილმების მომზადება	16, 18	2006-2010	საშუალო	13	მომზადებულია და საზოგადოება გაეცნო წელიწადში 2 სატელევიზიო და 5 რადიოგადაცემას, 5 საგაზეთო პუბლიკაციას; 5 წლის განმავლობაში გადაღებულია მინიმუმ 2 ფილმი

2.4. მოქმედებათა გეგმა: ნადირობა და მეთევზეობა (თევზჭერა)

სტრატეგიული მიზანი D: ნადირობისა და მეთევზეობის დაგეგმვა ცხოველური რესურსების დაცვის, აღდგენისა და გონივრული გამოყენების მიმართულებით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. თავი 2.4)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	კონვენციის შესაბამისი მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
D1	გადამფრენ ფრინველებზე ლიცენზიების გაცემის პროცედურის დახვეწა	1, 2	2005-2006	-	8	შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში
D2	მიგრირებად ფრინველებზე ნადირობის კვოტის დადგენისათვის მეთოდის შემუშავება; იმ ადგილების იდენტიფიცირება, სადაც მკაცრად აკრძალულია ან დაშვებულია ნადირობა; ამ ტერიტორიებზე აღრიცხვის მოწყობა	1	2005-2010	საშუალო	8	დადგენილია ადგილები, განხორციელებულია აღრიცხვა და დადგენილია კვოტები
D3	სპეციალური ტარიფების განსაზღვრა სატროფეო ინდივიდებისათვის (რომელთა ფასიც მნიშვნელოვნად უნდა აღემატებოდეს იმავე სახეობის არასატროფეო ინდივიდების ფასს)	5	2006-2007	-	8, 11	შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში
D4	განისაზღვროს მტაცებელ ფრინველთა სახეობები, რომელთა დაჭერა და ტყვეობაში ყოლა (ლიცენზირების საფუძველზე) ბაზიერებისათვის ნებადართული იქნება, განისაზღვროს კვოტები ასეთ სახეობებზე	6	2005-2010	-	8, 10	შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში
D5	აღდგენილ იქნეს ბრაკონიერობის	3	2005-2006	საშუალო	8, 12	არსებობს საკანონმდებლო ბაზა ბრაკონიერობის

	მაკონტროლებელი სამსახური და შეიქმნას საზოგადოებრივი ინსპექცია					მაკონტროლებელი სამსახურის შესაქმნელად
D6	ტრენინგების მოწყობა სახელმწიფო მოხელეებისა და სანადირო მეურნეობებში მომსახურე პერსონალისათვის	7	2005-2010	მცირე	12, 13	ტრენინგები გაირა სახელმწიფო მოხელეებისა და სანადირო მეურნეობებში მომსახურე პერსონალის გარკვეულმა რაოდენობამ
D7	მეგზურების, ლიფტებისა და ბროშურების გამოცემა, საიდანაც მონადირეები მიიღებენ ინფორმაციას სანადირო და იშვიათ სახეობებზე, ნადირობის ვადებზე, კვოტებზე და სხვ.	8	2005-2010	მცირე	13	გამოცემული და გავრცელებულია შესაბამისი ლიტერატურა
D 8	ტრადიციული ნადირობის კონცეფციის შემუშავება და შესაბამისი ცვლილებების შეტანა კანონმდებლობაში	9	2005-2008	-	8, 10, 11	კანონმდებლობაში შეტანილია ცვლილებები ტრადიციულ ნადირობასთან დაკავშირებით
D9	საინკუბაციო საამქროების აგება და არსებულის რეკონსტრუქცია და თევზის მოშენების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა ბუნებრივ წყალსატევებში თევზის ადგილობრივი სახეობების აღდგენის მიზნით	10	2005-2010	მაღალი	9	დაწყებულია თევზის მოშენების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა კონკრეტულ წყალსატევებზე
D10	ველური ცხოველებით სარგებლობის შედეგად ბიუჯეტში შესული გადასახადების გამოყენების უზრუნველყოფა ამ რესურსების აღწარმოებისა და დაცვის ღონისძიებათა დასაფინანსებლად	11	2005-2010	-	11, 20	შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში

2.5. მოქმედებათა გეგმა: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

სტრატეგიული მიზანი E: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის შექმნა, მონაცემთა დინამიკური ბაზის ჩამოყალიბება საქართველოში ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და გონივრული გამოყენებისათვის						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა	განხორციელების	ბიუჯეტი	კონვენციის შესაბამისი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები

		(იხ.თავი 2.5)	წლები		მუხლი	
E1	არსებული კანონმდებლობის დახვეწა, უწყებათა შორის ფუნქციონირების გადანაწილება	1, 2, 8.	2005	-		მიღებულია ნორმატიული აქტები, სადაც მკაფიოდაა განსაზღვრული ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის მიზნები, ამოცანები, პასუხისმგებელი უწყებები და მათი ფუნქციები
E2	ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისათვის პასუხისმგებელი და განმახორციელებელი სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების განსაზღვრა	2, 8.	2005	-		
E3	სათანადო სტრუქტურის შექმნა და ამუშავება, სადაც აკუმულირდება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შესახებ ინფორმაცია	5, 6, 8.	2005	საშუალო	24, 25	შექმნილია სათანადო ტექნიკური ინვენტარით აღჭურვილი უწყება, სადაც სისტემატიზირებულია ბიომრავალფეროვნების შესახებ სრული ინფორმაცია
E4	ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის წარმოების უნიფიცირებული მეთოდოლოგიის შემუშავება და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სამიზნე ობიექტების განსაზღვრა	3, 4, 7, 8.	2005	მცირე	6, 7	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ გამოცემულია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის წარმოების უნიფიცირებული მეთოდოლოგია (მეთოდიკები); ექსპერტების მიერ განსაზღვრულია ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების – კონკრეტული სახეობებისა და თანასაზოგადოებების ჩამონათვალი
E5	ორგანიზაციების შერჩევა, რომელთაც აქვთ ტექნიკური და ფინანსური შესაძლებლობები და ხელეწიფებთ ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შედეგად მიღებული მონაცემების მეცნიერული ანალიზი	4, 5, 8.	2005-2006	მცირე	25	გაიმართა ტენდერი; გამოვლენილია ორგანიზაციები; არსებობს პერიოდული ანგარიშები, სადაც გაანალიზებულია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შედეგად მიღებული მასალები და მოცემულია რეკომენდაციები კონკრეტულ მოქმედებებთან დაკავშირებით
E6	ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისათვის პასუხისმგებელი და მონიტორინგის განმახორციელებელი უწყებების ტექნიკური გაძლიერება, კერძოდ, ბიომრავალფეროვნებისათვის პასუხისმგებელი პირების კვალიფიკაციის ამაღლება	1, 2, 7, 8.	2005-2006	მაღალი	12	მოეწყო ტრენინგების სერია, შეძენილია ტექნიკური აღჭურვილობა, მომზადებულია სპეციალური კადრები

E7	ბიომრავალფეროვნების შესახებ სხვადასხვა ორგანიზაციის მიერ დღემდე დაგროვილი მონაცემების ინვენტარიზაცია და მონაცემთა ბანკში შეტანა	5	2005-2006	მაღალი	7	სპეციალური პროგრამული უზრუნველყოფის საშუალებებით შექმნილია მონაცემთა ბაზა, სადაც თავმოყრილია მიღებული პირველადი მონაცემები; პერიოდულად მიმდინარეობს ამ მონაცემების განახლება; გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ გამოცემულია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის წლიური ანგარიშები
E8	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შესახებ ინფორმაციის უწყვეტი გაცვლა ყველა დაინტერესებულ უწყებას შორის	5, 6.	2008-2010	საშუალო	13, 14, 17	
E9	ბიომრავალფეროვნების სამიზნე ჯგუფების მონიტორინგის დაწყება იდენტიფიცირებული მეთოდოლოგიით	3, 7.	2007-2010	საშუალო	7	

2.6. მოქმედებათა გეგმა: ბიოუსაფრთხოება

სტრატეგიული მიზანი F: საქართველოს მოსახლეობისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვა გენმოდირეცირებული ორგანიზმებით გამოწვეული შესაძლო საფრთხისაგან შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლების შექმნისა და გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში საზოგადოების ჩაბმის გზით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. თავი 2.6)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	კონვენციის შესაბამისი მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
F1	ბიოუსაფრთხოების ოქმის მომზადება რატიფიცირებისათვის	1	2005	მცირე	8, 19	რატიფიცირებულია ბიოუსაფრთხოების ოქმი
F2	ბიოუსაფრთხოების სფეროს მარეგულირებელ კანონპროექტთა პაკეტის მომზადება, მისი საზოგადოებრივი განხილვა და საბოლოო ტექსტის შეთანხმება (კონსულტაციები საერთაშორისო ექსპერტებთან)	1, 2, 3, 4, 6, 9.	2005	საშუალო	8, 19	ქვეყანაში არსებობს საკანონმდებლო ბაზა ბიოუსაფრთხოების უზრუნველყოფისათვის
F3	სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმის შემუშავება და შესატყვისი მაკონტროლებელი სტრუქტურის ჩამოყალიბება საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მონაწილეობით	2, 3, 8, 9.	2006-2007	საშუალო	8	ქვეყანაში შექმნილია გენმოდირეცირებული ორგანიზმების შემოტანასთან, გამოყენებასა და გამოთავისუფლებასთან დაკავშირებული რისკის კონტროლის ქმედითი და გამჭვირვალე სტრუქტურა
F4	სათანადო პოტენციალის შექმნა –	2, 3, 5.	2006-2010	მაღალი	8	ქვეყანაში არის მინიმუმ ერთი ლაბორა-ტორია,

	ლაბორატორიების მოწყობა და პერსონალის კვალიფიკაცია					რომელსაც შეუძლია დამოუკიდებლად მოახდინოს ანალიზი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების შემცველობაზე როგორც ნედლ მასალაში, ისე პროდუქტებშიც
F5	საგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება და რეგულარული სემინარების გამართვა სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფისათვის	3, 4, 5, 6, 7, 9.	2006-2010	საშუალო	8	მოეწყო წელიწადში მინიმუმ 2 სემინარი სულ ცოტა 3 მიზნობრივი ჯგუფისათვის
F6	რეგულარული სატელევიზიო და რადიოგადაცემებისა და პრეს-კონფერენციების მოწყობა	3, 4, 9.	2005-2010	მცირე	8	მომზადებულია წელიწადში მინიმუმ 3 სატელევიზიო და 4 რადიოგადაცემა, გაიმართა 2 პრესკონფერენცია
F7	ბიოუსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საკითხების შეტანა საგანმანათლებლო პროგრამებში	6, 7.	2008-2010	მცირე	8	გამოცემულია ბიოლოგიის კურსის დამხმარე სახელმძღვანელო, რომელიც განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ შეტანილია სავალდებულო სახელმძღვანელოების ნუსხაში
F8	პუბლიკაციების მომზადება, გამოცემა, გავრცელება	3, 4, 5, 7.	2005-2010	მცირე	8	გამოცემულია მინიმუმ 3 პუბლიკაცია 5 წელიწადში
F9	ინფორმაციული გაცვლის ხელშეწყობა როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე სხვა ქვეყნებთან ინფორმაციული ქსელების საშუალებით	5, 8.	2005-2010	მცირე	8, 19	შექმნილია ინფორმაციის გაცვლის ქსელი ადგილობრივ და საერთაშორისო დონეზე; ფუნქციონირებს ბიოუსაფრთხოების ვებგვერდი
F10	საზოგადოებრივი მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება	2, 3, 5, 9.	2007-2008	მცირე	8	მონიტორინგისათვის შემუშავებულია შესაბამისი ინდიკატორები და სამუშაო პროგრამა, ბიოუსაფრთხოების პრობლემებზე მუშაობს მინიმუმ 2 საზოგადოებრივი ორგანიზაცია

2.7. მოქმედებათა გეგმა: გარემოსდაცვითი განათლება, საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება და საზოგადოების მონაწილეობა

სტრატეგიული მიზანი G: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება მისი გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით და, აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსახლეობის აქტიურობის გაზრდა						
N	მოქმედება	შესაბამისი	განხორცი-	ბიუჯეტი	კონვენციის	ინდიკატორი

		პრობლემა (იხ. თავი 2.7)	ელევის წლები		შესაბამისი მუხლი	მოსალოდნელი შედეგები
G1	სოციოლოგიური კვლევის მოწყობა (მიზნობრივი ჯგუფების მიხედვით) ბიომრავალფეროვნების კუთხით საზოგადოების ცნობიერების დონის შეფასების მიზნით	1, 7.	2005	საშუალო	13	რეგიონების მიხედვით შესწავლილი და გაანალიზებულია, თუ რა მოცულობის სამუშაოა შესასრულებელი ბიომრავალფეროვნების საკითხებში საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით
G2	საინფორმაციო კამპანიის ორგანიზება არასამთავრობო ორგანიზაციების, ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდობის აქტიური მონაწილეობით	1, 3, 5, 7.	2005-2008	საშუალო	-	მომზადებულია ბროშურები, საინფორმაციო ფურცლები და სხვა მასალები; რეგიონების მიხედვით მოეწყო წელიწადში მინიმუმ ორი კამპანია მოხალისეების აქტიური მონაწილეობით
G3	საინფორმაციო და სამეცნიერო-პოპულარული მასალების, პუბლიკაციების, ვიდეოფილმების მომზადება ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენების კუთხით	1, 2, 3, 7.	2005-2010	საშუალო	-	მომზადებული და მომზადებულია საინფორმაციო მასალები და პუბლიკაციები; მომზადებული და ცენტრალური და რეგიონალური ტელეარხების საშუალებით ნაჩვენებია ათი ვიდეო ფილმი
G4	მედიატურების ორგანიზება ადგილებზე ჟურნალისტების ინფორმირებისა და დაინტერესების მიზნით	4	2005-2008	მცირე	-	თითოეულ რეგიონში წელიწადში მინიმუმ ორჯერ ცენტრალური და რეგიონალური მასმედიის წარმომადგენლებისათვის მოეწყო მედიატურები
G5	სახელმწიფო და საზოგადოებრივ სექტორებს შორის თანამშრომლობის განვითარება ადგილობრივ დონეებზე	1, 7, 8.	2005-2010	მცირე	-	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს რეგიონალური სამმართველოების ბაზაზე შექმნილია მუდმივმოქმედი კლუბები, რომლებიც რეგულარულ შეხვედრებს მართავენ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან
G6	საქართველოში ბუნებისადმი ტრდიციული დამოკიდებულების შესწავლა და პოპულარულ ენაზე გამოცემის მომზადება		2006-2009	საშუალო	-	გამოცემულია სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურა
G7	სპეციალური გამოცემის მომზადება დაცული ტერიტორიებისა და პერსპექტივების შესახებ	1, 7	2006-2007	მცირე		გამოცემული და გავრცელებულია შესაბამისი პუბლიკაცია
G8	ბიომრავალფეროვნების სფეროში არსებული ლიტერატურის, მცირე ბიბლიოთეკებისა და ვიდეოთეკების ქსელის შექმნა	1, 2, 7, 9	2005-2008	მაღალი	-	შექმნილია მინიმუმ 4 სრულად აღჭურვილი ბიბლიოთეკა გარემოს დაცვის რეგიონალურ სამმართველოებთან
G9	სანახაობრივი ღონისძიებების (ვიქტორინები, სპორტული შეჯიბრებები,		2005-2010	მაღალი	-	მომზადებული და განხორციელებულია სანახაობრივი ღონისძიებების სპეციალური პროგრამები როგორც

	ალპინიადები და ა.შ.) ორგანიზება					ცენტრში, ისე რეგიონებში
G10	საქართველოს რეგიონებში სამეცნიერო-პოპულარული სემინარების ორგანიზება	1, 3, 4, 7, 8	2005-2006	საშუალო	-	ყველა რეგიონში გაიმართა წელიწადში მინიმუმ ერთი სემინარი
G11	სახელმწიფო, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და ბიზნესსექტორის წარმომადგენლების შეხვედრების ორგანიზება საერთო ინტერესების გამოვლენისა და ურთიერთობების დამყარების მიზნით	8	2005-2010	მცირე	-	ყოველ წელს მომზადებული და ჩატარებულია მინიმუმ ერთი შეხვედრა
G12	ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მენეჯმენტის სასწავლო (მოსამზადებელი) ცენტრის (კურსების) შექმნა სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფებისათვის	1, 7, 9	2005-2009	მაღალი	-	შექმნილია შესაბამისი ტექნიკით აღჭურვილი სასწავლო ცენტრი; შემუშავებულია სპეციალური ტრენინგ-პროგრამები სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფებისათვის
G13	სკოლის მასწავლებლებისათვის მუდმივმოქმედი გარემოსდაცვითი კურსების ორგანიზება საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში	1, 7.	2005-2010	საშუალო		საქართველოს ყველა რეგიონში გადამზადებულია პედაგოგთა 35%
G14	სკოლამდელი, საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლების შესაბამის სასწავლო პროგრამებში ბიომრავალფეროვნების საკითხების ინტეგრირება	1, 2, 7	2005-2006	მცირე	-	ბიომრავალფეროვნების დაცვის პრინციპები ინტეგრირებულია სასწავლო პროგრამებში
G15	სკოლამდელი, საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლებისათვის დამხმარე სახელმძღვანელოების შემუშავება ბიომრავალფეროვნების პოპულარიზაციის კუთხით	1, 2, 7	2005-2006	საშუალო		გამოცემული და აპრობირებულია მინიმუმ თითო დამხმარე სახელმძღვანელო სკოლამდელი, საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლებისათვის
G16	სკოლებში ბიომრავალფეროვნების შემსწავლელი წრეების ჩამოყალიბება	1	2006-2007	მცირე	-	რამდენიმე სკოლაში ჩამოყალიბებულია ბიომრავალფეროვნების შემსწავლელი წრეები, რომელთაც აქვთ სათანადოდ აღჭურვილი კაბინეტები (პილოტ-პროექტი)
G17	ეკობანაკების მოწყობა უფროს-კლასელებისა და სტუდენტების მონაწილეობით	1, 7.	2006-2010	საშუალო	-	მოწყობილია მინიმუმ 4 ეკობანაკი
G18	„რეკლამის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებების შეტანა, რაც უკეთეს პირობებს შექმნის გარემოსდაცვითი რეკლამების განთავსებისათვის	10	2005	მცირე	-	მომზადებული და პარლამენტში შეტანილია შესაბამისი წინადადებები

G19	ჟურნალისტიკის ფაკულტეტებზე, როგორც სპეციალური კურსი, დამატოს „ზოგადი ეკოლოგია და ეკოლოგიური სამართალი“	4	2008-2010	საშუალო		რომელიმე უმაღლეს სასწავლებელში ჟურნალისტიკის ფაკულტეტებზე შემოღებულია სპეციალური კურსი: „ზოგადი ეკოლოგია და ეკოლოგიური სამართალი“
G20	გარემოს დაცვის სამართლის სფეროში სახელმწიფო სასწავლო პროგრამის შემუშავება და განხორციელება	6	2005-2010	საშუალო		შერჩევით რომელიმე უმაღლესი სასწავლებლის მაგისტრატურაში შემოღებულია გარემოს დაცვის სამართლის (ეკოლოგიური სამართლის) სპეციალობა
G21	ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიის განხორციელების შედეგობრივი ვებგვერდის ინტერნეტში განთავსება	1	2010	მცირე	-	ვებგვერდი განთავსებულია ინტერნეტში

2.8. მოქმედებათა გეგმა: ფინანსურ-ეკონომიკური პროგრამა

სტრატეგიული მიზანი H: შესაბამისი ფინანსური და ეკონომიკური პროგრამების დანერგვა ბიომრავალფეროვნების ეფექტიანი კონსერვაციის მხარდასაჭერად						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა (იხ. თავი 2.8)	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	ბიომრავალფეროვნების კონვენციის შესაბამისი მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
H1	საჭირო მონაცემების შეგროვება და ბიომრავალფეროვნების სრული ეკონომიკური ღირებულების გამოანგარიშება	5, 6, 7, 8, 9	2005-2006	მცირე	1, 6	სარწმუნო, აქტუალური და ხელმისაწვდომი ინფორმაციის საფუძველზე შეფასებულია ბიომრავალფეროვნების სრული ეკონომიკური ღირებულება
H2	ეკონომიკის სტრუქტურის შეფასება მაკროეკონომიკური და სექტორული სტრატეგიების გამოყენებით	5, 6, 7, 8, 9	2005	მცირე	6, 8, 10, 12, 14, 16, 20, 21	არსებობს მაკროეკონომიკური შეფასების შედეგები
H3	ეკონომიკური პოლიტიკისა და ეკონომიკური საქმიანობის ბიომრავალფეროვნებაზე ზეგავლენის გამოკვლევა	3, 5, 6, 7	2006	მცირე	7	დადგენილია ეკონომიკური პოლიტიკისა და საქმიანობის ზეგავლენის ხარისხი
H4	ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების ეკონომიკური ეფექტის (პოტენციური მოგების) შეფასება	1, 4, 5, 6	2006	მცირე	8, 9, 14, 16, 20, 21	გამოთვლილია ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების პოტენციური ეკონომიკური ეფექტი
H5	ბიომრავალფეროვნების განადგურებისაგან მიყენებული ზარალის გამოვლენა და	1, 3, 4, 5, 6, 8	2006	მცირე	7	შეფასებულია ბიომრავალფეროვნების განადგურებით მიყენებული ზარალი

	შეფასება					
H6	ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისათვის საჭირო ფინანსების გამოვლენა და ეკონომიკური ბერკეტების მოძიება მათი ამოქმედებისათვის	7, 8, 9	2007	მცირე	8, 9, 20, 21	გამოვლენილია ბიომრავალფეროვნების გადარჩენისათვის საჭირო ფინანსების შექმნის ეკონომიკური ბერკეტები
H7	ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების პროცესის მართვის ეკონომიკურ-ინდიკატორული დაგეგმვა	5, 6, 7, 8	2010	საშუალო	6, 7, 8, 9, 20, 21	შედგენილია ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ეკონომიკური გეგმა

2.9. საკანონმდებლო ასპექტები

სტრატეგიული მიზანი I: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის სფეროსთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზის (კერძოდ, ინსტიტუციური მოწყობის მარეგულირებელი ნორმების) დახვეწა ახალი ნორმატიული აქტების შექმნის, არსებული კანონმდებლობის სრულყოფისა და მათი საქართველოს საერთაშორისო ვალდებულებებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის გზით						
N	მოქმედება	შესაბამისი პრობლემა	განხორციელების წლები	ბიუჯეტი	ბიომრავალფეროვნების კონვენციის შესაბამისი მუხლი	ინდიკატორი მოსალოდნელი შედეგები
I 1	„მცენარეული საფარის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება	1, 3	2005-2006	მცირე	6, 7, 8	შემუშავებულია კანონის პროექტი მიღებულია კანონი
I 2	„აგრობიომრავალფეროვნების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება	2	2006-2007	მცირე	5, 6, 7, 8	
I 3	„ეკოლოგიური დაზღვევის“ შესახებ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება	4	2006-2007	მცირე	14	
I 4	„ბუნებისდაცვითი აუდიტის“ შესახებ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება	4	2006-2007	მცირე	6	
I 5	„ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება და მიღება	3	2005-2006	მცირე	7	

I 6	ბიოუსაფრთხოების სფეროს მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა		2005-2006		8 (გ), 19.4	
I 7	ბიომრავალფეროვნების გონივრული გამოყენების ეკონომიკური საფუძვლების სამართლებრივი მექანიზმების შექმნა და დანერგვა	1, 3, 4	III-V	მაღალი	20	მიღებულია ნორმატიული აქტი, რომლის საფუძველზეც შეიქმნება ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების სახელმწიფო ფონდი
I 8	ტაქსონთა შემფასებელი მუდმივმოქმედი ჯგუფის ჩამოსაყალიბებლად სამართლებრივი საფუძვლის მომზადება	8	2005	მცირე	8, 9	მიღებულია ნორმატიული აქტი, რომლის საფუძველზეც შეიქმნება ტაქსონთა შემფასებელი მუდმივმოქმედი ჯგუფი
I 9	ეროვნული კანონმდებლობის საერთაშორისო ვალდებულებებთან ჰარმონიზაციის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა	6	2005-2010	-	10	პრეზიდენტის ბრძანებულების არსებობა, რომლის საფუძველზეც შეიქმნება ინტერდისციპლინური ჯგუფი იუსტიციის სამინისტროსთან
I 10	სხვადასხვა კატეგორიის სამენეჯმენტო გეგმების სტატუსისა და შედგენის მეთოდის განმსაზღვრელი კანონის მომზადება	6, 7	2005-2006	მაღალი	8, 9	შემუშავებულია ნორმატიული აქტის პროექტი
I 11	ბიომრავალფეროვნების სფეროში შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მიღება და არსებული კანონების დახვეწა	2, 3, 5, 7	2005-2006	მაღალი	8, 9	მომზადებულია ნორმატიული აქტების პროექტები; შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები კანონმდებლობაში.